

אוגוסט 2026

קול קורא לכנס השנתי הראשון: ישראל במזרח התיכון במבט השוואתי

המחלקה לישראל במזרח התיכון במכון ון ליר והפורום לחשיבה אזורית, בשיתוף חוקרי.ות ישראל והמזרח התיכון במוסדות להשכלה גבוהה, מייסדים סדרה של כנסים שנתיים במכון ון ליר בנושא "ישראל במזרח התיכון במבט השוואתי", כסנונית ראשונה של שיתוף פעולה בין-מוסדי באקדמיה הישראלית לגיוון והרחבה של החקר וההוראה בנושא המזרח התיכון, ובתוכו ישראל.

רציונל

חקר המזרח התיכון בישראל מתאפיין בלאומיות מתודולוגית; בדומיננטיות ניכרת של הדיסציפלינה ההיסטורית; בנתק בין חקר ישראל, חקר פלסטין וחקר האזור; ובנתק מדיסציפלינות רווחות במדעי החברה ומחקר השוואתי בין המזרח התיכון לאזורים אחרים. מציאות זו היא תולדה של נסיבות ותהליכים שאפיינו התפתחויות דיסציפלינריות באקדמיה הישראלית ובמידת מה גם באקדמיה העולמית. היא ניכרת גם בלימודי ישראל והיהדות במדינה ומחוצה לה, ובאופן חלקי בלימודי ישראל והמזרח התיכון בעולם.

אנו מאמינים שיש צורך בהעשרת החקר וההוראה של המזרח התיכון בישראל; בגישה ביקורתית בהיבט התיאורטי והאמפירי; ובשילוב בין החקר וההוראה של ישראל, פלסטין והמזרח התיכון, ובינם לבין קשת רחבה של דיסציפלינות, גישות השוואתיות ושדות תיאורטיים מגוונים.

מטרת הכנס

הכנס בנושא ישראל במזרח התיכון במבט השוואתי מבקש לתת ביטוי למיקומה של ישראל במזרח התיכון ולבחון את קווי הדמיון והשוני בינה לבין מדינות אחרות באזור, ובינה לבין אזורים אחרים בעולם, מתוך הבנה שהשוואות פנים וחץ-אזוריות, שנעדרות מהשיח האקדמי והציבורי, נדרשות ומאפשרות את הרחבת גבולות הידע וההבנה.

הזמנה להגיש הצעות

אנו מעודדים חוקרות וחוקרים מכל הדיסציפלינות במדעי הרוח והחברה והפקולטות למשפטים להציע הצעות לכנס המבוססות על מחקר קיים או מתוכנן בנושאים רלוונטיים. אנו מזמינים חוקרים.ות הבוחנים.ות באופן ביקורתי את הכוחות, התהליכים, האפיסטמולוגיות והמוסדות המייצרים ומתחזקים את הנתק בין חקר ישראל, פלסטין והמזרח התיכון: גישות תיאורטיות, שדות כוח, חלוקות דיסציפלינריות, מסגרות טריטוריאליות, ארכיונים

מדינתיים, הבניית ידע ומומחיות, היררכיות לשוניות ועוד. לצד זאת אנו מבקשים לעודד מחקרים המערערים על גבולות הידע הקיימים ומציעים להם חלופות: יחסי גומלין והיסטוריות מחוברות וחוצות גבולות; השוואות אזוריות ובין-אזוריות; מסגרות

ים-תיכוניות, מזרח-תיכוניות, ערביות וגלובליות; פיתוח והתאמה של שדות תיאורטיים; השפעות הדדיות ויחסי גומלין בתחומי הכלכלה, האנרגיה, החקלאות, המשאבים והאקולוגיה; גישות פוסט-קולוניאליות, דה-קולוניאליות, מעמדיות ומגדריות; ומחקרים רב-לשוניים ורב-תחומיים, המנכיחים קולות, שיטות, גישות, מקורות ומסורות ידע שנדחקו לשולי השדות הממוסדים.

מועד הכנס והגשת הצעות

הכנס יתקיים במכון ון ליר ביום שני, 26 באוקטובר 2026. המושבים ככלל יהיו בשפה העברית, אך אפשר להציע גם מושבים בשפה הערבית.

חוקרות וחוקרים מוזמנות. ים לשלוח תקציר הרצאה כולל כותרת, בהיקף שלא יעלה על 250 מילה, תוך ציון התואר האקדמי, השיוך המוסדי ופרטי ההתקשרות. המועד האחרון להגשת הצעות: 1 בספטמבר 2026. תשובות יישלחו עד 10 בספטמבר 2026. אפשר גם להגיש הצעה למושב של שלוש הרצאות המתלכדות לנושא משותף.

הוועדה המארגנת

ד"ר ת'אאר אבו ראס, מרכז הוועדה, מכון ון ליר והפורום לחשיבה אזורית

ד"ר נוגה אפרתי, האוניברסיטה הפתוחה

ד"ר סיון בלסלב, האוניברסיטה העברית

פרופ' יוהאנס בקה, המכון ללימודי יהדות בהידלברג.

פרופ' און ברק, אוניברסיטת תל אביב

פרופ' אורן ברק, האוניברסיטה העברית ומכון ון ליר

ד"ר אסף דוד, מכון ון ליר והפורום לחשיבה אזורית

ד"ר אורית ואקנין-יקותיאלי, אוניברסיטת בן-גוריון

ד"ר איריס פרוכטר-רונן, מכללת אורנים והפורום לחשיבה אזורית

ד"ר יוני פורס, אוניברסיטת חיפה